

Uitgifte

Repertoriumnummer 2020 /
Datum van uitspraak 10 september 2020
Rolnummer 2019/AB/712
Beslissing waartegen beroep 18/1163/A

Uitgereikt aan

op
€
JGR

Arbeidshof te Brussel

zevende kamer

Arrest

OCMW - maatschappelijke dienstverlening
tegensprekelijk arrest
heropening van de debatten
kennisgeving per gerechtsbrief (art. 580, 8°, Ger. W.)

OCMW LEBBEKE, ON 0212.192.151, met zetel te 9280 LEBBEKE, Brusselsesteenweg 47,
appellant, vertegenwoordigd mr. BEECKMAN Sabine, advocaat te 9255 BUGGENHOUT,
Provincialebaan 20 A,

tegen

S., geïntimeerde, vertegenwoordigd mr. DE NIL Diëgo, advocaat te 9200 DENDERMONDE,
Sint-Gillislaan 36.

**

*

Na beraad, spreekt het arbeidshof te Brussel het volgend arrest uit:
Gelet op de stukken van de rechtspleging, in het bijzonder op:

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het bestreden vonnis, uitgesproken door de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel op , 15e kamer (A.R. 18/1163/A)
- het verzoekschrift tot hoger beroep, neergelegd ter griffie op 20 september 2019,
- de neergelegde conclusies,
- het schriftelijk advies van het openbaar ministerie, neergelegd ter griffie op 26 juni 2020 door advocaat-generaal N. Van den Brande,
- de repliek op dit advies, neergelegd ter griffie op 7 juli 2020 voor het OCMW van Lebbeke,
- de voorgelegde stukken.

**

*

De partijen hebben hun middelen en conclusies uiteengezet op de openbare zitting van 11 juni 2020, waarna de debatten werden gesloten.

1. PROCEDURE

1.

Bij verzoekschrift, toegekomen ter griffie van de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel op 28 augustus 2018, tekende de heer S., beroep aan tegen de beslissing van 31 juli 2018 van het OCMW Lebbeke waarbij hem vanaf 13 juli 2018 het leefloon werd geweigerd.

Deze beslissing was gesteund op de overweging dat hij zijn recht op onderhoudsgeld niet had uitgeput en hij niet voldeed aan de werkbereidheidsvereiste.

Ter zitting van 23 mei 2019 vorderde de heer S. in ondergeschikte orde de toekenning van maatschappelijke dienstverlening.

Bij vonnis van 3 september 2019 heeft de eerste rechter beslist dat huidig geïntimeerde op hoofdberoep niet gerechtigd was op leefloon, maar wél op maatschappelijke dienstverlening onder de vorm van een terugvorderbare steun van 700,00 € per maand.

Huidig appellante op hoofdberoep werd tevens veroordeeld tot de gedingskosten.

2.

Appellante op hoofdberoep (hierna: het OCMW) kan zich niet neerleggen bij het hierboven vermelde vonnis en heeft bij verzoekschrift, op 20 september 2019 neergelegd ter griffie van het arbeidshof Brussel, hiertegen hoger beroep aangetekend.

Daarbij wordt gevorderd het vonnis van de eerste rechter te niet te doen en te zeggen voor recht dat de beslissing van 31 juli 2018 moet bevestigd worden.

Partijen werden overeenkomstig artikel 747 Ger. W. opgeroepen voor de openbare terechtzitting van 11 juni 2020.

Partijen zijn verschenen en werden gehoord, waarna de debatten werden gesloten.

Mevrouw Nathalie Van den Brande, Advocaat-generaal, heeft haar schriftelijk advies op 25 juni 2020 ter griffie neergelegd.

Appellante heeft haar repliek op 7 juli 2020 ter griffie neergelegd.

2. ONTVANKELIJKHEID VAN HET HOGER BEROEP

Het aangevochten vonnis werd overeenkomstig artikel 792, 2^e lid Ger. W. met een gerechtsbrief van 5 september 2019 door de griffier van de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel aan de partijen ter kennis gebracht.

Het OCMW tekende hoger beroep aan bij verzoekschrift dat op 20 september 2019 werd neergelegd op de griffie van het arbeidshof Brussel.

Het hoger beroep werd overeenkomstig de artikelen 1051, eerste lid Ger. W. tijdig en regelmatig naar de vorm ingesteld, zodat het ontvankelijk is.

3. STANDPUNT VAN PARTIJEN

3.1. Standpunt van appellante

1.

Voorgaande aanvragen van geïntimeerde om het recht op maatschappelijke integratie toeewezen te krijgen, werden bij beslissingen van 15 januari 2014 en 26 november 2014 telkens afgewezen op grond van het inkomen van de ouders dat te hoog lag om aanspraak te kunnen maken op maatschappelijke integratie.

Tegen deze beslissingen heeft geïntimeerde geen beroep aangetekend.

Het dossier is opnieuw toegekomen bij het OCMW na een verklaring van onbevoegdheid van het OCMW-Jette tot wie geïntimeerde zich op 12 oktober 2017 had gericht om een leefloon te bekomen.

Hij stelde gebroken te hebben met zijn ouders omdat hij zijn studies Biomedische Wetenschappen had stopgezet en gestart was met studies Geneeskunde en zijn ouders dat niet nog eens 5 jaar wilden financieren.

Geïntimeerde stelde daarenboven niet te kunnen werken naast zijn studies, maar omdat geen gevolg werd gegeven aan de vraag om bijkomende documenten te bezorgen, werd op 7 november 2017 het leefloon geweigerd.

Geïntimeerde heeft vervolgens een nieuwe aanvraag ingediend op 29 november 2017, stellende dat hij, op één vak na, de studies Biomedische Wetenschappen had afgewerkt. Hij zou ook pogen, naast zijn kinderbijslag, een onderhoudsbijdrage te bekomen van zijn ouders.

Het OCMW heeft de aanvraag afgewezen omdat hij eerst zijn onderhoudsplichtige ouders diende aan te spreken en hij moest bewijzen dat hij geen inkomsten kon verwerven uit studentenarbeid.

Geïntimeerde berustte in deze beslissing, maar heeft op 13 juli 2018 een nieuwe aanvraag ingediend.

Uit het sociaal onderzoek bleek dat geïntimeerde normaal gezien zijn 3^e Bachelor Biomedische Wetenschappen zou behaald hebben in het academiejaar 2015-16, maar in het daaropvolgende academiejaar heeft hij zijn 3^e Bachelor overgedaan voor 6 vakken en was hij andermaal voor 2 vakken niet geslaagd. Hij heeft deze 2 vakken meegenomen in het academiejaar 2017-18 (Geneeskunde), maar moest deze nog in de tweede zitting afleggen.

Voor de eerste rechter had hij nog beweerd dat hij na het academiejaar 2018-19 zowel zijn Bachelor Biomedische Wetenschappen als zijn Bachelor Geneeskunde zou behaald hebben, maar ondertussen heeft geïntimeerde stukken voorgelegd waaruit blijkt dat hij voor het academiejaar 2019-20 ingeschreven is voor de Bachelor-colleges Geneeskunde, wat betekent dat hij opnieuw niet geslaagd is en de studietijd alweer nodeloos verlengd wordt.

Geïntimeerde wordt 27 jaar in juni 2020 en nog steeds heeft hij door zijn eigen toedoen geen Bachelor- diploma. Hij is ook niet langer gerechtigd op kinderbijslag en heeft tegenover zijn ouders geen onderhoudsvordering ingesteld.

Bij normaal verloop van de studies had geïntimeerde reeds kunnen beschikken over een diploma, had hij een plaats op de arbeidsmarkt kunnen innemen en in zijn eigen behoeften kunnen voorzien.

De eerste rechter heeft dan ook terecht het leefloon geweigerd, maar merkwaardig genoeg op de pleitzitting gevraagd aan geïntimeerde of hij desgevallend akkoord kon gaan met een terugbetaalbare lening, waarbij een dergelijke vordering werd genoteerd op het zittingsblad.

Het OCMW kan evenwel niet akkoord gaan met het toekennen van financiële steun van maar liefst 700,00 € per maand, dit vanaf 13 juli 2018, dit terwijl deze vordering nooit werd gesteld.

2.

Door geïntimeerde worden geen studieresultaten voorgelegd, laat staan enig bewijs van studiepunten. Pas na lang aandringen heeft het OCMW een nieuw inschrijvingsbewijs ontvangen, andermaal voor een Bachelor Geneeskunde, wat betekent, in tegenstelling tot hetgeen werd beweerd in besluiten voor de eerste rechter, dat geïntimeerde andermaal niet geslaagd was.

Het was niet correct van de eerste rechter om te stellen dat geïntimeerde ter zitting zijn vordering plots had uitgebreid. Het was de eerste rechter zelf die vroeg of hij niet kon instemmen met een terugbetaalbare studielening. Dergelijke vordering is op geen enkel moment gesteld en er kon dan ook geen sociaal onderzoek door het OCMW daaromtrent worden gevoerd.

Dat het realiseren van zijn droom deel uitmaakt van zijn menselijke waardigheid, betekent dat geïntimeerde een blanco cheque wordt gegeven, aangezien hij de lening pas na het einde van zijn studies moet terugbetalen. Het OCMW heeft dan ook geen controlemogelijkheid op zijn mogelijkheid om zelf inkomsten te verwerven via studentenjobs; ook zijn leefsituatie kan niet gecontroleerd worden.

Het gaat niet op studies stop te zetten om zijn grote droom te realiseren op kosten van de maatschappij. Feit is evenwel dat geïntimeerde tot op heden nog steeds geen Bachelor-diploma op zak heeft en zijn studierichting eenzijdig heeft gewijzigd.

Dat de tussenkomst terugbetaalbaar wordt gesteld, verandert daar niets aan, aangezien er geen zekerheid bestaat dat de studies zullen afgerond worden of dat er financiële mogelijkheden zouden zijn om de terugbetaling uit te voeren.

Overigens gaat het om de toekenning van een gewone studielening, wat niet de taak is van het OCMW of van de overheid en niet strookt met de basisvoorwaarden inzake maatschappelijke dienstverlening. Deze toekenning is daarenboven niet in de tijd beperkt en werd zonder enige voorwaarde toegekend.

Het hoger beroep dient dan ook gegrond te worden verklaard.

3.

Door geïntimeerde werd incidenteel hoger beroep ingesteld omdat door de eerste rechter geen leefloon werd toegekend.

Door de eerste rechter werd vastgesteld dat de studies Biomedische Wetenschappen normaal in juni 2018 beëindigd zouden zijn, maar op heden moet vastgesteld worden dat geïntimeerde nog steeds geen Bachelor Biomedische Wetenschappen behaalde (een studie van 3 jaar), terwijl ook de Bachelor Geneeskunde, die in normale omstandigheden in 2019 had kunnen behaald worden, nog steeds niet afgewerkt is.

Geïntimeerde is op heden zijn zevende jaar op rij een Bachelor-studie gestart, terwijl dit opleidingen zijn van 3 jaar. Toch blijft geïntimeerde voorhouden dat hij zijn Bachelor-diploma's op zak zou hebben, wat geenszins het geval is.

Er kan twijfel bestaan over het gebrek aan werkbereidheid van geïntimeerde. Hij is met overheidsgelden reeds 7 jaar aan het studeren, maar schroomt zich daarbij niet een tweede studie aan te vatten, terwijl de eerste studie wordt verwaarloosd.

Hij weigert studentenjobs uit te voeren en/of enige onderhoudsvordering te stellen tegenover zijn ouders. Dat zij insolvabel zouden zijn, wordt niet bewezen en klopt niet, aangezien eerder al is gebleken dat zij eigenaar zijn van een onroerend goed en dat het inkomen tot 3x te hoog lag om aanspraak te kunnen maken op een leefloon.

Het incidenteel hoger beroep dient dan ook als ongegrond te worden afgewezen.

3.2. Standpunt van geïntimeerde

1.

Door het OCMW werd geïntimeerde het recht op leefloon geweigerd omdat hij zijn recht op onderhoudsgeld ten laste van zijn ouders niet had uitgeput en omdat hij niet voldeed aan de werkbereidheidsvereiste.

Geïntimeerde is met zijn ouders ernstig in onmin geraakt, waardoor hij het ouderlijk huis diende te verlaten. Hij heeft sinds bijna 3 jaar geen enkel contact meer met zijn ouders.

De ouders zijn bovendien manifest insolvabel. Zijn vader heeft sinds 2012 een ziekte-uitkering van 1.260,22 € per maand. Zijn moeder werkt deeltijds en verdient daarmee ongeveer 900,00 € per maand. Méér kan zij niet werken omwille van gezondheidsredenen.

Zij moeten een zwaar woonkrediet afbetalen (902,26 € per maand), alsook een autolening + verzekering.

Daarnaast zijn er de verschillende 'gewone' kosten en zijn er hoge medische uitgaven.

Geïntimeerde kan zijn ouders dan ook niet aanspreken voor het bekostigen van zijn studies; dit zou overigens leiden tot een emotionele, lange en nutteloze procedure.

2.

Zélf beschikt geïntimeerde over een jaarlijkse studietoelage van 2.500,00 €; verder heeft hij geen enkel inkomen. Sinds 4 juni 2018 heeft hij ook geen kinderbijslag meer.

Hij heeft geld moeten lenen bij vrienden en medestudenten om in zijn dagdagelijkse basisbehoeften te kunnen voorzien.

Hij kan verder ook geen inkomen verwerven, gelet op zijn geneeskundestudies aan de VUB die méér dan een voltijdse bezigheid zijn.

Ondanks deze studies en één herexamen, heeft geïntimeerde gedurende de vakantieperiode 2018 3 weken gewerkt. Zijn beperkte vrije tijd probeert hij als jobstudent in te vullen door bijscholing te geven aan studenten met medisch gerelateerde vakken, hetgeen erop wijst dat hij weldegelijk werkbereid is.

De studies van geïntimeerde dienen als billijkheidsreden te worden aanvaard voor zijn werkbereidheidsvereiste.

Die studies kennen bovendien een normale voortgang. Door zijn Iraanse achtergrond is hij bij aankomst in België in het eerste leerjaar in plaats van in het derde leerjaar gestart. Hij was 20 jaar toen hij aan universitaire studies begon.

Met het oog op studies Geneeskunde heeft hij, zoals aangeraden door de studiedienst, eerst de studies Biomedische Wetenschappen aangevat en na 4 academiejaren was hij, behalve voor 2 vakken, over de ganse lijn geslaagd.

Sinds het academiejaar 2017-18 combineert hij zowel het eerste als 2e Bachelor Geneeskunde en neemt hij er ook nog de 2 vakken van de Biomedische Wetenschappen bij.

Hij heeft alle examens afgelegd in eerste of tweede zitting, behalve één vak omdat hij, door de weigering van het OCMW om hem leefloon toe te kennen, tijdens de zomermaanden is moeten gaan werken om zijn achterstallige huur te kunnen betalen.

Na het academiejaar 2018-19 start geïntimeerde zijn Master Geneeskunde. Sinds 10 februari 2020 loopt hij stage in het UZ Brussel. Het is dan ook niet iemand die zijn studies rekt. Hij zal, alles samengenomen, slechts één jaar langer hebben gedaan over de studies Biomedische Wetenschappen en Geneeskunde.

Via zijn studies wil hij zich zowel economisch als humanitair ten dienste stellen van de Belgische maatschappij.

Hij stelt dan ook aanspraak te kunnen maken op het leefloon, reden waarom daarvoor incidenteel hoger beroep werd aangetekend.

3.

Mocht geen leefloon worden toegekend, dan vraagt geïntimeerde de bevestiging van het vonnis van de eerste rechter in zoverre hem een terugvorderbare studentenlening werd toegekend van 700,00 € per maand.

Het eerste vonnis is uitvoerbaar bij voorraad en wordt inmiddels na sterk aandringen behoorlijk uitgevoerd door het OCMW, waardoor geïntimeerde voorlopig een leven kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

4.

Geïntimeerde vordert een rechtsplegingsvergoeding van 262,37 € (eerste aanleg) en 349,80 € (hoger beroep).

4. BEOORDELING

1.

Het OCMW heeft geïntimeerde het leefloon geweigerd met ingang van 13 juli 2018, dit omdat hij zijn ouders diende aan te spreken als onderhoudsplichtigen, zijn studies geen normale voortgang kenden en zijn werkbereidheid niet was aangetoond.

Geïntimeerde stelt dat, gezien zijn studies Geneeskunde, hij niet kan werken. Hij meent op die manier zijn werkbereidheid niet te moeten bewijzen.

2.

Artikel 1 van de OCMW-wet voorziet dat elke persoon recht heeft op maatschappelijke dienstverlening dat tot doel heeft eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

Het recht op maatschappelijke dienstverlening is een absoluut en in zekere zin ook een onvoorwaardelijk recht. Het is een recht dat niet mag afhangen van externe voorwaarden, dus andere voorwaarden dan die uit artikel 1, eerste lid OCMW-wet zelf.

Die voorwaarde is enkelvoudig: zonder OCMW-hulp niet menswaardig kunnen leven.

Als socialezekerheidsinstelling moet het OCMW nagaan of de aanvrager voldoet aan de wettelijke voorwaarden en oefent zij hierop toezicht uit.

Artikel 19 § 1 RMI-wet legt het OCMW immers de verplichting op een sociaal onderzoek te verrichten met het oog op de toekenning, herziening, intrekking of schorsing van het recht op een leefloon. Artikel 19 § 2 voegt daaraan toe dat de aanvrager ertoe gehouden is elke voor het onderzoek nuttige inlichting te geven.

Het initiatief wordt bij de aanvrager gelegd. Hij is ertoe gehouden elke voor het onderzoek van zijn aanvraag nuttige inlichting te geven. Aanvrager en OCMW dienen in een sfeer van loyaliteit samen te werken om tot een waarheidsgetrouw totaalbeeld te komen.

Dat de nuttige inlichtingen in eerste instantie van de aanvrager moeten komen, blijkt ook uit de memorie van toelichting (*Parl. St. Kamer 2001 – 02, nr. 1603/001, 28*). Pas wanneer deze regel in bepaalde situaties niet houdbaar is, namelijk wanneer bepaalde personen om welbepaalde redenen tijdelijk of definitief in de onmogelijkheid verkeren om bepaalde inlichtingen te verschaffen, verschuift het initiatief naar het OCMW om de ontbrekende inlichtingen te verzamelen.

Artikel 19 RMI-wet legt het zwaartepunt van de gegevensvergaring derhalve bij de aanvrager, hetgeen dus afwijkt van artikel 11 Wet Handvest Sociaal Verzekerde.

In haar arrest van 30 november 2009 (*Soc. Kron. 2011, 106*) stelde het Hof van Cassatie dat uit artikel 19 RMI-wet volgt dat de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie

afhankelijk is van de resultaten van het onderzoek van de aanvrager, wat derhalve betekent dat de aanvrager zijn medewerking moet verlenen én tevens dat het OCMW de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie kan weigeren voor de periode dat het niet over de nodige elementen beschikt om het onderzoek naar de aanvraag te voeren als gevolg van het gemis aan medewerking van de aanvrager. Dit werd door het Hof van Cassatie bevestigd in haar arrest van 22 april 2015 (S.14.0092.F, www.cass.be).

Indirect heeft de medewerking van de aanvrager aan het sociaal onderzoek dus het gewicht van een toekenningsvoorwaarde. Leeft de aanvrager artikel 19 § 2 RMI-wet niet na door te weigeren elke inlichting te geven opdat het OCMW zou kunnen nagaan of de toekenningsvoorwaarden vervuld zijn, dan kan het OCMW de toekenning van het leefloon weigeren (H. FUNCK, “Le manque de collaboration du demandeur d’aide, condition d’octroi du revenu d’intégration”, *Soc. Kron.* 2011, 107) én zelfs beslissen tot terugvordering indien geweigerd wordt de nodige informatie te verstrekken (Arbh. Antwerpen 7 december 2009, *Soc. Kron.* 2011, 143).

3.

Het individueel recht op een leefloon bestaat in principe voor alle meerderjarigen.

De studenten werden evenwel opgenomen in een aparte doelgroep in de leefloonwet die expliciet gericht was op de integratie van de jongeren (- 25 jaar) op de arbeidsmarkt.

Een jongere moet daarbij worden begeleid in zijn traject naar werk, door het aanbieden van werk, het aanbieden van vorming gericht op werk, of het ondersteunen van de jongere in het vinden van werk. Een jongere in materiële nood heeft recht op het combineren van studies met een uitkering, aldus was duidelijk het standpunt van de wetgever (M. DE WILDE, K. HERMANS, Studeren met een leefloon. Een evaluatie van 10 jaar ‘studeren als billijkheidsreden om af te zien van de werkbereidheidseis’ in de Leefloonwet, *B.T.S.Z.* 2012, 678).

Toen de Bestaansminimumwet in 2002 werd vervangen door de RMI-wet, was het derhalve onder meer de bedoeling van de wetgever om een tegengewicht te bieden tegen het groeiend aantal jongeren in de bijstand door een ‘alternatief toekomstperspectief aan te bieden’. De belangrijkste focus van de RMI-wet was daarbij dus de toeleiding tot de arbeidsmarkt.

Niet eender welke studie dient te worden ondersteund door het OCMW. Het moet gaan om een voltijdse studie aan een erkende onderwijsinstelling dat leidt tot een diploma. Het moet gaan om een diploma secundair onderwijs of één eerste diploma hoger onderwijs, Bachelor of Master. Slechts in 6% van de gevallen worden de studies verder ondersteund, hoewel de betrokkene reeds een diploma hoger onderwijs heeft. Bij gebrek aan richtlijnen, wordt geoordeeld op basis van een concreet dossier (M. DE WILDE, K. HERMANS, *o.c.*, 685).

De studenten moeten daarbij alles in het werk stellen om te slagen en hun vrije tijd benutten om te werken (weekendwerk, vakantiejobs) teneinde de financiële last voor het OCMW te

verlagen (M. DE WILDE, K. HERMANS, *o.c.*, 672), zodat geïntimeerde zich in feite niet moet geïntimeerd voelen door appellante wanneer van hem werd verwacht dat hij tijdens de vakantieperiodes als jobstudent aan de slag zou gaan.

De voorgenomen studies moeten bovendien dermate kansen-verhogend zijn zodat ze overheidssteun aanvaardbaar maken. Dat studies secundair onderwijs daartoe behoren, staat boven elke discussie, maar de twijfel wordt groter bij bacheloropleidingen en zeker bij masteropleidingen (M. DE WILDE, K. HERMANS, *o.c.*, 686).

Er mag *in casu* niet uit het oog worden verloren dat geïntimeerde, los van zijn studies secundair onderwijs, reeds een studie Biomedische Wetenschappen heeft aangevat.

Deze studies zijn door zijn ouders gefinancierd geworden. Zijn aanvragen om ook voor die studies leefloon te kunnen ontvangen, werd door appellante afgewezen omdat geïntimeerde nog bij zijn ouders inwoonde en uit het sociaal onderzoek was gebleken dat hun inkomsten veel te hoog waren.

De studies Geneeskunde die geïntimeerde op eigen houtje heeft aangevat, willen zij evenwel niet ondersteunen. Dit zou de reden zijn waarom geïntimeerde reeds een drietal jaar geen contact meer zou hebben met zijn ouders. Geïntimeerde beweert anderzijds wel dat, gezien hun gezinsinkomsten en -lasten, voor zijn ouders die studie Geneeskunde financieel niet haalbaar is.

4.

Waar appellante opmerkt dat geïntimeerde in eerste instantie zijn onderhoudsplichtige ouders dient aan te spreken, hetgeen inderdaad het principe is dat opgenomen werd onder artikel 4 § 1 RMI-wet, kan dit argument *in casu* niet worden weerhouden.

Door het OCMW dient eerst een sociaal onderzoek te worden gevoerd naar de toestand van de onderhoudsdebiteurs teneinde na te gaan of zij in staat zijn hun onderhoudsverplichting na te komen. Pas indien deze mogelijkheid wordt vastgesteld, kan het OCMW naar de onderhoudsplicht verwijzen en het leefloon weigeren (*Parl. St. Kamer 2001-02, nr. 1603/001, 13*). Een loutere bewering dat de inkomsten van de onderhoudsplichtigen onvoldoende zouden zijn, is niet afdoende (Arbh. Antwerpen 17 december 2013, AR nr. 2012/AA/724, *onuitg.*).

Het sociaal onderzoek mag evenwel niet alleen betrekking hebben op de daadwerkelijke financiële situatie van de eventueel aan te spreken onderhoudsplichtigen, maar ook op de familiale consequenties van het zetten van die stap (Arbh. Luik, afd. Namen 1 april 2003, AR nr. 7030/2002, *onuitg.*). Het feit dat de aanvrager verhuisd is van zijn ouderlijke woning naar een aparte woonst, is geen indicatie voor niet doorverwijzing, zeker wanneer niets wijst op relationele moeilijkheden (Arbrb. Antwerpen 21 december 2005, *Soc. Kron.* 2008, 124).

Een weigering door de aanvrager om een onderhoudsuitkering van zijn ouders af te dwingen teneinde hun onderlinge relaties niet te vertroebelen, is op zichzelf mogelijks een respectabel argument, maar rechtvaardigt niet noodzakelijk en automatisch dat de gemeenschap zou worden opgezadeld met een last die eigenlijk op de ouders rust (Arbh. Brussel 23 mei 1991, *J.T.T.* 1992, 499).

In het kader van de recentste uitkeringsaanvraag heeft appellante, in tegenstelling tot hetgeen wél gebeurde bij vroegere aanvragen van geïntimeerde die telkens werden afgewezen, geen uitgebreid sociaal onderzoek meer uitgevoerd en werd de financiële situatie van de ouders niet (opnieuw) onder het vergrootglas gelegd, hoewel dit dus uitdrukkelijk wordt opgelegd door artikel 19 RMI-Wet en artikel 44 RMI-Besluit.

Uit de door geïntimeerde voorgelegde stukken blijkt dat op het ogenblik van de aanvraag die thans het voorwerp van de betwisting uitmaakt, de ouders van geïntimeerde een inkomen hadden van 2.100,00 à 2.200,00 € (invaliditeitsuitkering voor de man, loon uit deeltijdse tewerkstelling voor de vrouw), er is een hypothecaire lening die in 2015 werd afgesloten (met een looptijd van 15 jaar) waarvan de maandelijkse aflossing circa 900,00 € bedraagt, terwijl sinds februari 2017 ook een autolening lopende is (circa 100,00 € per maand aan aflossing). Uiteindelijk zijn er ook zeer geregeld zware medische kosten met betrekking tot de vader, waarvan door geïntimeerde een ruim aantal stukken worden voorgebracht.

Uit het vroegere sociaal onderzoek, zowel als uit de behandeling van de zaak ter zitting, blijkt dat de verstandhouding tussen ouders en zoon zeer ernstig verstoord is. Er is sinds augustus 2017 geen enkel contact meer, behalve via de zuster van geïntimeerde. Dit wordt zowel door de moeder als door geïntimeerde zelf aangegeven. Er zijn geen redenen om de oprechtheid van deze verklaringen in twijfel te trekken.

Gezien de leeftijd van geïntimeerde, wordt sinds 4 juni 2018 ook geen kinderbijslag meer toegekend.

Om al deze redenen komt het dan ook niet aangewezen voor geïntimeerde zonder meer door te verwijzen naar de ouders en zijn aanspraken op onderhoudsbijdragen te laten gelden.

5.

Voorts wordt door appellante aangehaald dat geïntimeerde geen werkbereidheid vertoont, hetgeen volgens artikel 4, 5° RMI-Wet een voorwaarde uitmaakt om aanspraak te kunnen maken op maatschappelijke integratie, tenzij gezondheids- of billijkheidsredenen kunnen worden ingeroepen.

Geïntimeerde startte in 2013 een Bachelor Biomedische Wetenschappen en doorliep inmiddels volgend 'traject':

- academiejaar 2013-2014: 1e Bachelor Biomedische Wetenschappen waarvoor volledig geslaagd;
- academiejaar 2014-2015: 2^e Bachelor Biomedische Wetenschappen, waarvoor 45 studiepunten werden behaald en er 15 werden overgedragen;
- academiejaar 2015-2016: 3^e Bachelor Biomedische Wetenschappen, waarvoor 32 studiepunten worden behaald en er 43 werden overgedragen;
- academiejaar 2016-2017: andermaal 3^e Bachelor Biomedische Wetenschappen, waarvoor 33 studiepunten werden behaald en er 10 werden overgedragen;
- academiejaar 2017-2018 (na het slagen voor het ingangsexamen Geneeskunde): 1e + 2^e Bachelor Geneeskunde, waarvoor 47 studiepunten werden behaald en er 16 werden overgedragen;
- academiejaar 2018-2019: 3^e Bachelor Geneeskunde, waarvoor 54 studiepunten werden behaald en 12 punten werden overgedragen + alle vakken voor het diploma Bachelor Biomedische Wetenschappen;
- academiejaar 2019-2020: 1e Master Geneeskunde, waarvoor in de eerste examenperiode alle 5 examens met goed gevolg werden afgelegd (23 studiepunten) en in juni 2020 er voor nog 4 vakken examens moeten worden afgelegd (andermaal 23 studiepunten); ter zitting wordt tevens verklaard door geïntimeerde dat hij stage loopt in het UZ Brussel.

Dat het om een eerder ongewoon traject gaat, staat niet ter discussie, maar geïntimeerde geeft zelf aan dat dit hem geadviseerd werd door de studiedienst en hij dat ook heeft gevolgd. Dat wordt door appellante niet tegengesproken.

Pas toen hij slaagde voor het ingangsexamen Geneeskunde (wat al vanaf het begin het opzet was), kon hij naar die richting overstappen. Appellante kan zich hierin absoluut niet vinden en is van oordeel dat geïntimeerde de studies Biomedische Wetenschappen had moeten voortzetten en afmaken, waarna hij desgevallend een tweede diploma kon proberen te behalen via avondonderwijs.

Er mag algemeen worden aangenomen dat de toegang tot het hoger onderwijs vaak heden ten dage noodzakelijk is met het oog op tewerkstelling (D. CUYPERS, D. TORFS, "Leefloonwet: vernieuwing of continuïteit?" in R. JANVIER, A. VAN REGENMORTEL, V. VERVLIET (eds.), *Actuele problemen van het sociaalzekerheidsrecht*, Die Keure, 2007, 587; Arbh. Gent 27 maart 1995, Soc. Kron. 1996, 552; Arbh. Antwerpen 21 december 1994, Soc. Kron. 1994, 551), en er mag desgevallend ook nog aangenomen worden dat de opleiding van een kind niet per definitie voltooid is na het behalen van één diploma, maar anderzijds moet ook rekening worden gehouden met de maatschappelijke en financiële positie van de onderhoudsplichtigen (REA Gent 3 november 2005, R.W. 2006-07, 69).

Die onderhoudsplicht is evenwel niet absoluut en zeker niet eindeloos. Wanneer de studies moeten ondersteund worden door de samenleving, mag niet worden verwacht dat die solidariteit grenzeloos is en moet aangenomen worden dat de betrokkene zijn

werkbereidheid moet bewijzen wanneer hij, mede dankzij de steun van de maatschappij, eindelijk een diploma kon bemachtigen.

Er moet op gewezen worden dat geïntimeerde, in de zin van de wet, eigenlijk niet meer valt onder het begrip ‘jongere’ (- 25 jaar) voor wie studies worden aanvaard als een billijkheidsreden en waarbij de betrokkene wordt vrijgesteld van de werkbereidheidseis (D. SIMOENS, Handboek OCMW-dienstverlening, Die Keure, losbladig, 171; Arbrb. Brussel 4 oktober 1990, *Soc. Kron.* 1990, 395; Arbrb. Brussel 7 maart 1991, *J.dr.jeun.* 1991, 41).

Uit het gegeven dat artikel 11, § 2 van de wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie, dat voor het OCMW de mogelijkheid voorziet om op grond van billijkheidsredenen leefloon toe te kennen aan een student, opgenomen werd onder het hoofdstuk «Maatschappelijke integratie voor personen jonger dan 25 jaar», kan echter niet worden afgeleid dat een student van meer dan 25 jaar per definitie van het recht op leefloon uitgesloten is. Het OCMW zal in dat geval moeten nagaan of het volgen van studies een billijkheidsreden in de zin van artikel 3 van de wet uitmaakt die de aanvrager van leefloon van zijn plicht tot werkbereidheid ontslaat (Arbrb. Hasselt 25 april 2003, *Soc. Kron.* 2004, 283), waarbij geval per geval moet worden nagegaan welke de reeds behaalde resultaten zijn en waarbij tevens rekening moet worden gehouden met de omstandigheden die tot deze resultaten hebben geleid (Arbrb. Gent 27 juni 2014, AR nr. 12/3044/A, *onuitg.*).

Hoewel een persoon ouder dan vijfentwintig jaar in het kader van de toekenning van het leefloon studies mag hervatten, waardoor hij redenen van billijkheid rechtvaardigt die hem vrijstellen van de werkbereidheid, is dit op voorwaarde dat het bezit van een verworvenheid op het gebied van opleiding of beroep hem geen toegang verschaft tot de arbeidsmarkt, waarbij bovendien het sociale nut van de studies en de bekwaamheid om ze tot een goed einde te brengen, moeten worden nagegaan (Arbh. Luik 2 maart 2010, *J.L.M.B.* 2011, 1449.)

Indien geïntimeerde reeds in het academiejaar 2013-2014 de studies Geneeskunde had kunnen aanvatten, dan zou, mits alles goed verliep, hij het Master-diploma Geneeskunde hebben kunnen behalen na afloop van het academiejaar 2019-2020.

De studies Geneeskunde beslaan immers 6 jaar (3 Bachelor- en 3 Masterjaren), waarna geïntimeerde met het Master-diploma Geneeskunde verschillende mogelijkheden heeft: “*Manama’s*” volgen van minstens 3 jaar als erkend huisarts of specialist, wat als voltijds arts-specialist in opleiding bezoldigd is, ofwel een carrière ambiëren binnen het humanitaire werkveld, het onderzoek, de industrie, jeugdgezondheidszorg, arbeidsgezondheidszorg, enzomeer, zodat het duidelijk is dat deze studies een ganse waaier aan mogelijkheden openen.

Ondanks het atypische parcours, dat ongetwijfeld een gevolg is van zijn afkomst, het studieadvies van de studiedienst en het niet onmiddellijk slagen voor het toegangsexamen Geneeskunde, kan niet gezegd worden dat geïntimeerde in de studies Geneeskunde maar ‘wat aanmoddert’. De eerste en tweede Bachelor werden in één jaar afgewerkt, in de derde Bachelor (academiejaar 2018-2019) slaagde hij voor 7 van de 9 vakken en in de eerste examenperiode (januari 2020) van de eerste Master slaagde geïntimeerde voor zijn 5 vakken.

Bij dergelijke intense studies is de combinatie met tewerkstelling niet evident. Toch wordt door geïntimeerde het bewijs geleverd dat hij naar studentenjobs heeft gezocht, dat tijdens de zomer 2018 ook een drietal weken werd gewerkt en dat in 2019 ook nog vrijwilligerswerk (bijlessen geven) werd verricht.

Met de Advocaat-generaal is het arbeidshof van mening dat van geïntimeerde niet méér kan worden verwacht/gevraagd en dat in dit specifieke geval zijn geneeskundestudies weldegelijk een voldoende billijkheidsreden uitmaken in de zin van artikel 3 RMI-Wet om geïntimeerde te ontslaan van de werkbereidheidsvereiste.

6.

Om aanspraak te kunnen maken op maatschappelijke integratie voorziet artikel 3, 4° RMI-wet daarenboven dat geïntimeerde niet mag beschikken over toereikende bestaansmiddelen, noch daar aanspraak kan op maken en evenmin in staat is deze te verwerven door eigen inspanningen of op een andere manier.

Met verwijzing naar het advies van de Advocaat-generaal kan geoordeeld worden dat geïntimeerde in de periode tot en met 31 augustus 2018 ingevolge zijn arbeidsprestaties over inkomsten beschikte die hoger lagen dan het bedrag van het leefloon als alleenstaande. Hoe het evenwel staat met de inkomsten (en uitgaven) voor het academiejaar 2018-2019, moet met de Advocaat-generaal worden vastgesteld dat de informatie hieromtrent slechts fragmentair en allesbehalve volledig is:

- Welke inkomsten uit arbeid waren er desgevallend? Werden lopende dat academiejaar studentenjobs uitgevoerd, werden tijdens de zomerperiode 2019 vakantiejobs uitgevoerd (of waarom niet)?
- Hoeveel bedroeg de huurtoelage en de studietoelage?
- Wat waren de kosten en schulden in die periode en hoe, door wie en met gelden afkomstig van waar werden deze schulden (o.a. doch niet uitsluitend de huurkosten) betaald? Zijn er nog openstaande schulden uit deze periode, of werden deze inmiddels geregeld en, zo ja, op welke manier?
- Geïntimeerde zal tevens de (resterende) studie- en examenresultaten meedelen voor het academiejaar 2019 – 2020, alsook of een vakantiejob werd uitgevoerd tijdens de zomer 2020 en ook daarvan alle bewijzen voor leggen.
- Volgens appellant blijkt uit de Facebookpagina van geïntimeerde dat hij op reis kon gaan. Bestaan daar stukken van? Om welke reis/reizen gaat het en op welke manier werden die bekostigd?

De debatten dienen dan ook ambtshalve te worden heropend teneinde geïntimeerde toe te laten aanvullende informatie te verstrekken omtrent de leef- en studiekosten, inkomsten en uitgaven met betrekking tot het academiejaar 2018 – 2019 en dit te staven aan de hand van bewijskrachtige stukken.

Ook voor het academiejaar 2019 – 2020 zal geïntimeerde dezelfde ‘oefening’ willen maken en dezelfde gegevens willen bezorgen.

Partijen zullen de suggestie van de Advocaat-generaal ‘ter harte’ willen nemen om de (verdere) ondersteuning van geïntimeerde door appellante (waarbij het arbeidshof zich in

huidige stand van het geding nog niet uitspreekt of het daarbij gaat om leefloon, dan wel om terugvorderbare steun onder de vorm van een 'studielening') te willen kaderen in een GPMI, waarin o.a. wordt opgenomen welke voorwaarden worden gesteld met betrekking tot de (normale) voortgang van de studies, dit tot aan het behalen van de Master Geneeskunde binnen 'normale' termijnen en waarbij geïntimeerde zich ertoe moet engageren deze studies een normaal verloop te laten kennen en daartoe onder meer deel moet nemen aan alle examenperiodes en examens, behoudens overmachtssituaties, het periodiek kenbaar maken van deze voortgang en de resultaten daarvan door geïntimeerde aan appellante en het maximaal verrichten van studentenjobs in zoverre deze combineerbaar zijn met de studies (onder andere rekening houdende met de stageperiodes en het opstellen van de masterproef).

**OM DEZE REDENEN
HET ARBEIDSHOF BRUSSEL,**

Recht sprekend op tegenspraak, dit na beraadslaging.

Het arbeidshof stelt vast dat de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en in het bijzonder artikel 24 van deze wet, werd gerespecteerd.

Het arbeidshof verwerpt alle verdere, ruimere of strijdige conclusies.

Het arbeidshof verklaart het hoger beroep van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn van Lebbeke tegen het vonnis van 3 september 2019 van de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel, 15e kamer, in de zaak met AR nr. 18/1163/A, ontvankelijk.

Verklaart tevens het incidenteel beroep van de heer S. tegen datzelfde vonnis eveneens ontvankelijk.

Vooraleer ten gronde te oordelen, **heropent ambtshalve de debatten**, teneinde partijen toe te laten gevolg te geven aan de hierboven gestelde vragen van het arbeidshof om op duidelijke en ondubbelzinnige wijze de gevraagde informatie te verstrekken en de gevraagde stukken voor te leggen.

Zegt dat geïntimeerde aan appellante de besluiten + stukken en aan het arbeidshof de besluiten zal overmaken **tegen uiterlijk 30 oktober 2020**.

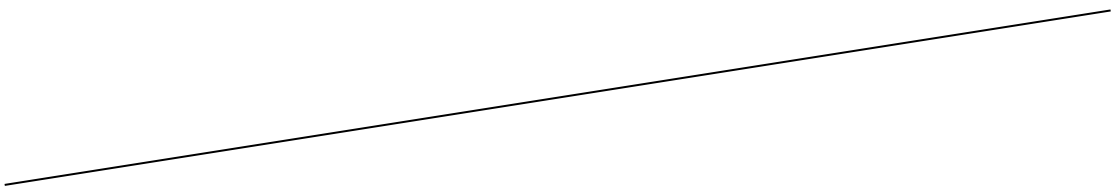
Zegt dat appellante aan geïntimeerde de besluiten + stukken en aan het arbeidshof de besluiten zal overmaken **tegen uiterlijk 15 december 2020**.

Stelt de zaak in voortzetting op de zitting van **donderdag 21 januari 2021 om 14u30**.

Zegt dat partijen hun bundels met aanvullende stavingstukken uiterlijk 7 dagen vóór de zitting ter griffie dienen neer te leggen.

Zegt voor recht dat partijen bij gerechtsbrief en de raadslieden bij gewone brief overeenkomstig artikel 775 Ger. W. zullen verwittigd worden.

Houdt de beslissing nopens de kosten aan.

Aldus gewezen en ondertekend door de zevende kamer van het Arbeidshof te Brussel, samengesteld uit :

M. COMPERNOLLE, raadsheer m.o.,
J. BOULOGNE, raadsheer in sociale zaken, werkgever,
S. LOGIST, raadsheer in sociale zaken, werknemer-bediende,
Bijgestaan door S. VAN DER HOEVEN, griffier

S. VAN DER HOEVEN,

S. LOGIST,

J. BOULOGNE,

M. COMPERNOLLE,

De raadsheren in sociale zaken, J. Boulogne en S. Logist, die aan het beraad hebben deelgenomen in deze zaak, verkeren in de onmogelijkheid om dit arrest te ondertekenen. Overeenkomstig artikel 785 Ger. W., wordt het arrest ondertekend door M. Compernelle, raadsheer m.o. en voorzitter van deze kamer.

S. Van der hoeven, griffier.

en uitgesproken op de openbare terechtzitting van 10 september 2020 door

M. COMPERNOLLE, raadsheer m.o.,
S. VAN DER HOEVEN, griffier

S. VAN DER HOEVEN,

M. COMPERNOLLE